HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אינהו אפסידו אנפשייהו. דסגו זוזייהו כנכדי שהיה להם לתקוע יפה אם מכר שום קרקע בתחריות ולא עשו ליפיך הפסידו מנכ גבי שנם לקוחות אין להפסיד המערער דכיון לינכ שטר בתריות הללו ולא יצא הקול ממילא לא היה לו לתקוע דמימר אמר לפי שירצים להחזיק בקרקע שלי לא לכלוה כל אחד שנם שנים: **ומי אמר רב כהי.** דמכירת קרקע בתחריות בעדים בלא שטר גובה כלוקח כשיטרופה ממנו מנכסים משועבדים: **בשטר.** דסתם שטר לתחריות טעות סופר הוא וכתי שנכתב דמי: **מנכסים משועבדים.** מלקוחות וכגון שלא שבקו ליה כלום בני חורין לגבות המלוה מהם: **ע"י עדים.** כלומר בלא שטר: **מנכסים בני חורין.** וכגון שמודה שלא פרעו דהא ק"ל) המלוה מביאו בעדים אין צריך לפרעו בעדים. אבל ממשועבדין לא יגבה בעדים בלא שטר ליה להו בלא ולא לתריות לקוחות דאפסידו אנפשייהו וקשיא לרב: **מלוה על פה. היינו מלוה שלא מביאו בעדים: אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות.** טעמא מפרש בשילתי מכילתין [קמא:] שיעבודא לאו לאורויתא ומיהו לא ק"ל דכי בלא כלומר בשטר גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות: **יוצ חיים בלנעא.** ומקשה שלא לפרסם הדבר כדי שלא יבא למכור קרקע לא יבינו העולם שהוא לחוק לפרוע מעות ולא יקחו ממנו ביוקר הלכך מאי הוה להו לגלקוחות למיעבד: **מאן דוכין נפרסמיה קוכין.** כדי שיקפלו עליה לוקחין והלכך אפסידו לקוחות אנפשייהו שלא מקרו יפה היו שומעין מבני שלא שמכר מוכר זה כבר קרקע בתחריות: **אלמה האב שנא.** ומת ואכלה בנו לתריו שנים ולא מיתה המערער: **הרי זו חזקה.** שמעטרפין לשלש שנים דיורם כרשיה לתבוה הוא ולא מני מערער למטען משום דלא לתחזק כל אחד שלש שנים לא מחימי שהרי הכל יודעים שלהך הבן לירם את האב: **וזוקח שנה.** שמכרה לו הבן בשטר: **למימרא דזוקח.** מיורם אית ליה קלא: **ורמינהי כו'.** ולרב לא פריך לעיל דרב בלוקח מלוקח מיירי הלכך שלימא ליה טפי למיפרך ממאי דלמי ליה: **אית ליה קנא.** והיה לו למערער לממות ומשום דלא מיתה דוית חזקה: **אלמה.** המחזיק: **בפני האב.** שהיתה שלו שנה שלומר שלקחה מן האב: **ובפני הבן.** שלקחה מן הבן ויש לו שטר: **הרי זו חזקה.** ולא מני מפיק ליה לוקח דבן מידיה דמחזיק משום דקטעין מחזיק שטר ליה לו מן האב ונזכרתי בו בשמירתו שלא שנים ועכשיו אבד ממנו אחר שהחזיקו שלא שנים בלא שנים ולא מפיק ליה מן הבן לקוח שמי שנים ללוקח מבן לית ליה קלא ולא הוית ממאי: **אין לך מחאה גדולה מזו.** שנים אחר השטר אין לי ומפקינן מידא דמחזיק אם לא מזבר בשטרו דלמרינן בפירקין לעיל (דף נא.) אבל אית לך מחאה גדולה מזו: **אמר רב פפא.** לעולם אימא לך שלא ליה קלא והכא אמאי לא מחאה לקיחת הלוקח מן הבן משום דמכר לו הבן כל שדותיו שהם חותם שהיו שלו אבל לא מביו וטוענן הלוקח שגם זה השדה קיימי בכלל קרקעות כולן דלמרינן ליה כל שדותיו מכר לך חוץ מזו אבל לא שנים בטלה חזקתו של מחזיק לתין לך מחאה גדולה מזו. ויש מפרשים במוכר כל שדותיו ומכר לו בפירוש גם זו עמהן וללו מילתא היא דשהם עדים שהיה שלו נאמן זה המוחזק לומר לקוח הוא בידי דשהם לוקח מטלטלין מחביו שלא עדים הוא קונה ובלא שטר חוץ מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי דאינו נאמן דכתיב"ל במסכת שבועות (דף מו:) וה"ג גבי חומיו לפילו דבר שאינו עשוי להשאיל ולהשכיר ועשוי לשלמו לחומן כדי לתקנו אין לו חזקה לטעון לקוח בידי דאמר שים עדים לאידך שהיה שלו וטוען שלמתיו לך לתקנו: **שוספין.** שלקחו קרקע בשומפות והחזיק אחד בחלק חבירו ואכל כל הפירות שלא שנים אינה חזקה שכן דרך שומפין לאכול זה פירות שלא שנים שו מרצע שנים ואח"כ יאכל זה כמו כן. ובסדר מסנת רבינו גרשום כגי גרסי' השומפין והשפוטרופין והאריסין אבל חומנין לא קתני ושכי הוה מסקנא בגמ' [ע"כ] (ג) דכולי עלמא יש שומף שאין לו חזקה וכיון דשומף אין לו חזקה כל שכן חומן כדאמרת בגמ' [ע"כ]: **והאריסין.** שיולדין לתקן הקרקע לאמלה לשנים ורביע אם טוען שני חזקה בקרקע ואלמי הפירות (ה) אינה חזקה שיכול לומר המערער לאריסין ומדמי הפירות היה משלם לי אי נמי שנכנס מריסים לעצור קרקע עבר שנים ואמש שנים שוכלין הבעלים כל הפירות של כל השדה ואמר כך שוכלין אריסים אמש שנים כנגדן: **לא נאים.** שאוכל פירות נכסי מלוג של אשתו חזקה בנכסי אשתו לבעל לאוכלה ג' שנים אינה יכולה לטעון לקוח הוא בידי דכיון דמוזנות אשה על בעלה שביק לה לאוכל פירי. וכגמ' [נח.] פריך פשיטא: **ולא נאמ בנכסי הבן ולא לבן כו'.** דומיא דאפוטרופין ניכוז זה בנכסיו של זה: **בד"ח.** כל המחזקות הללו לתינו חזקה וגם יש מהן דהויין חזקה ולריך ג' שנים: **ממחזיק.** כדאמרת בגמ' [נב:] בחזקה שיש עמה טענה ומחלוקת שחבירו מערער עליו: **אבל בנותן ממנה.** בפניו ומודה(ו) לו שילך ויחזיק בה וקי"ל [קדושין כו.] דלקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה והכהיא חזקה שהיא במקום קנין לקנות קרקע כיון דנעל וגדר כו' הויא חזקה לקנות: **שחלקו.** ורולה כל אחד לזכות בשלו שלא יוכלו למחזר זה בזה: **בנכסי הגר.** שלין לו יורשין וכל המודם להחזיק בנכסיו זכה: **נעל.** עשה לעלמו: **וגדר.** או גדר חומה: **ופרק.** פילגה כדי שיכנס בה: **כל שהוא.** בגמ' [נג.] מפרש: **הרי זו חזקה.** לבלתי חזור זה בזה כיון דברשות חבירו החזיק:

מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות. לימטרין שלא משום יוכשין לקוחות תניא בהדיא וקסבר שעבודא לאו לאורייתא[א] ומלוה בשטר שהוא גובה היינו שלא תנעול דלת בפני לוין ומכר נמי משום תקנת השוק ואע"ג דבירושין לא שייך לחלק בין מלוה על פה למלוה בשטר[ב] מ"מ כל היכא דגבי לגבי לקוחות מיישינן משום שעילת דלת כמו מלוה בשטר או מלוה שכתובה בתורה[ג] למ"ד (קדושין סט:) ככתובה בשטר דמי או כשעמד בדין או עשה עבדו אפותיקי גבי נמי מיתמי אבל מלוה על פה כיון דלא חשש לעשות שטר לגבות מלקוחות כי לא גבי נמי מיתמי ליכא שעילת דלת ושם לאמרי' בפ"ק דשבת קמא (דף י"ט:) גבי (ד) הלכה גוביז מן העבדים אמר רב נחמן לעולם אמר ר"ש אפילו מיתמי לא מיישה מיישה ואפילו מגלימא דעל כתפיה שם מפורש: **בפני האב שנה בו'.** והא לאמרינן בפרק שני דכתובות (דף י"ח: ושם ד"ה ואמת) אמר רב יוסף אין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו הגדיל לא כמו שים מפרש שם לישנא אחרינא אפילו גדול במילי לאבוה קטן הוא ואין מועלת חזקה לגביה אפילו שהיה גדול כשמת אביו דהא הכא אמר בהדיא דהוי חזקה כשאכל בפני הבן והאב שני חזקה לגלא דוקא שהיה קטן כשמת אביו אינה חזקה אע"פ שאחרי כן הגדיל.[ד] ר"י: **ואי סלקא דעתך לוקח אית ליה קלא אין לך מחאה גדולה מזו.** תוי"ט דהוי מני לשנויי כאן בשטר כאן בלא שטר דאין מצטרפין לעיל בלא שטר כדאמרינן לעיל בלא שמא דעדיפא מיישה קא משני[ה]: **אבל**

אינהו אפסידו אנפשייהו ומי אמר רב הכי והתנן[ו] המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין וכי תימא[ז] רב תנא הוא ופליג והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו[ח] מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות אוביני קא רמית מלוה כי קא יזיף בצנעא קא יזיף כי היכי דלא ליתזלו נכסיה עליה[ט] וזביני מאן דזבין ארעא בפרהסיא זבין כי היכי דליפוק לה קלא ת"ר[י] אכלה האב שנה והבן שתים האב שתים והבן שנה האב שנה והבן שנה והלוקח שנה הרי זו חזקה למימרא דלוקח אית ליה קלא ורמינהי[כ] אכלה בפני האב שנה ובפני הבן שתים בפני האב שתים ובפני הבן שנה בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני לוקח שנה הרי זו חזקה ואי סלקא דעתך לוקח אית ליה קלא אין לך מחאה גדולה מזו ואין מלוה בשטר גובה מלוקח מיירי הלכך שלימא ליה טפי למיפרך ממאי דלמי ליה: **מתני'[כא] **האומנין**[כב] **והשותפין**[כג] **והאריסין**[כד] **והאפוטרופין אין להם חזקה**[כה] **לא לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה**[כו] **ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב במה דברים אמורים במחזיק**[כז] **אבל בנותן**[כח] **מתנה**[כט] **והאחין שחלקו**[ל] **והמחזיק בנכסי הגר**[לא] **נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה:**

גמ'

זה כבר קרקע בתחריות: אלמה האב שנא. ומת ואכלה בנו לתריו שנים ולא מיתה המערער: **הרי זו חזקה.** שמעטרפין לשלש שנים דיורם כרשיה לתבוה הוא ולא מני מערער למטען משום דלא לתחזיק כל אחד שלש שנים לא מחימי שהרי הכל יודעים שלהך הבן לירם את האב: **וזוקח שנה.** שמכרה לו הבן בשטר: **למימרא דזוקח.** מיורם אית ליה קלא: **ורמינהי כו'.** ולרב לא פריך לעיל דרב בלוקח מלוקח מיירי הלכך שלימא ליה טפי למיפרך ממאי דלמי ליה: **אית ליה קנא.** והיה לו למערער לממות ומשום דלא מיתה דוית חזקה: **אלמה.** המחזיק: **בפני האב.** שהיתה שלו שנה שלומר שלקחה מן האב: **ובפני הבן.** שלקחה מן הבן ויש לו שטר: **הרי זו חזקה.** ולא מני מפיק ליה לוקח דבן מידיה דמחזיק משום דקטעין מחזיק שטר ליה לו מן האב ונזכרתי בו בשמירתו שלא שנים ועכשיו אבד ממנו אחר שהחזיקו שלא שנים בלא שנים ולא מפיק ליה מן הבן לקוח שמי שנים ללוקח מבן לית ליה קלא ולא הוית ממאי: **אין לך מחאה גדולה מזו.** שנים אחר השטר אין לי ומפקינן מידא דמחזיק והיה לומחזיק להזהר בשטרו כל הימים עד דמרע ליה לשטרא דהאי לוקח מבל בשלש שנים אחר השטר אין לי ומפקינן מידא דמחזיק אם לא מזהר בשטרו דלמרינן בפירקין לעיל (דף נא.) אבל אית לך מחאה גדולה מזו: **אמר רב פפא.** לעולם אימא לך שלא ליה קלא והכא אמאי לא מחאה לקיחת הלוקח מן הבן משום דמכר לו הבן כל שדותיו שהם חותם שהיו שלו אבל לא מביו וטוענן הלוקח שגם זה השדה קיימי בכלל קרקעות כולן דלמרינן ליה כל שדותיו מכר לך חוץ מזו אבל לא שנים בטלה חזקתו של מחזיק לתין לך מחאה גדולה מזו. ויש מפרשים במוכר כל שדותיו ומכר לו בפירוש גם זו עמהן וללו מילתא היא דשהם עדים שהיה שלו נאמן זה המוחזק לומר לקוח הוא בידי דשהם לוקח מטלטלין מחביו שלא עדים הוא קונה ובלא שטר חוץ מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי דאינו נאמן דכתיב"ל במסכת שבועות (דף מו:) וה"ג גבי חומיו לפילו דבר שאינו עשוי להשאיל ולהשכיר ועשוי לשלמו לחומן כדי לתקנו אין לו חזקה לטעון לקוח בידי דאמר שים עדים לאידך שהיה שלו וטוענן שלמתיו לך לתקנו: **שוספין.** שלקחו קרקע בשומפות והחזיק אחד בחלק חבירו ואכל כל הפירות שלא שנים אינה חזקה שכן דרך שומפין לאכול זה פירות שלא שנים שו מרצע שנים ואח"כ יאכל זה כמו כן. ובסדר מסנת רבינו גרשום כגי גרסי' השומפין והשפוטרופין והאריסין אבל חומנין לא קתני ושכי הוה מסקנא בגמ' [ע"כ] (ג) דכולי עלמא יש שומף שאין לו חזקה וכיון דשומף אין לו חזקה כל שכן חומן כדאמרת בגמ' [ע"כ]: **והאריסין.** שיולדין לתקן הקרקע לאמלה לשנים ורביע אם טוען שני חזקה בקרקע ואלמי הפירות (ה) אינה חזקה שיכול לומר המערער לאריסין ומדמי הפירות היה משלם לי אי נמי שנכנס מריסים לעצור קרקע עבר שנים ואמש שנים שוכלין הבעלים כל הפירות של כל השדה ואמר כך שוכלין אריסים אמש שנים כנגדן: **לא נאים.** שאוכל פירות נכסי מלוג של אשתו חזקה בנכסי אשתו לבעל לאוכלה ג' שנים אינה יכולה לטעון לקוח הוא בידי דכיון דמוזנות אשה על בעלה שביק לה לאוכל פירי. וכגמ' [נח.] פריך פשיטא: **ולא נאמ בנכסי הבן ולא לבן כו'.** דומיא דאפוטרופין ניכוז זה בנכסיו של זה: **בד"ח.** כל המחזקות הללו לתינו חזקה וגם יש מהן דהויין חזקה ולריך ג' שנים: **ממחזיק.** כדאמרת בגמ' [נב:] בחזקה שיש עמה טענה ומחלוקת שחבירו מערער עליו: **אבל בנותן ממנה.** בפניו ומודה(ו) לו שילך ויחזיק בה וקי"ל [קדושין כו.] דלקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה והכהיא חזקה שהיא במקום קנין לקנות קרקע כיון דנעל וגדר כו' הויא חזקה לקנות: **שחלקו.** ורולה כל אחד לזכות בשלו שלא יוכלו למחזר זה בזה: **בנכסי הגר.** שלין לו יורשין וכל המודם להחזיק בנכסיו זכה: **נעל.** עשה לעלמו: **וגדר.** או גדר חומה: **ופרץ.** פילגה כדי שיכנס בה: **כל שהוא.** בגמ' [נג.] מפרש: **הרי זו חזקה.** לבלתי חזור זה בזה כיון דברשות חבירו החזיק:

א) נ"ל לע"ל בלא שהוא לגבי וכו'. ב) נ"ל לע"ל וקנה הגמי. ג) עי' בהשב"ם שכ' בשם רבינו בלא גרס חומן וכ"ה בתוספת נוסחא שבירושלמי אבל הדבר צ"ע דסתי חזון דרבינו היה גורס חומן במשנתינו.

קמו א מיי' פי"ל מהל' מלוה הל' ה סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף ג:
קמז ב מיי' פי"ב שם הל' טוען ואין ג סמג עשין פה טוש"ע ח"מ סי' קמד סעיף ג:
קיז ג ד מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ד:
קיח ה מיי' פי"ג שם הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קטו סעיף כח:
קיט ו מיי' שם והל"ג טוש"ע שם סעיף ג:
קכב ז מיי' שם טוש"ע שם וכמ"ש
קכג א מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
קכד ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
קכה ט מיי' שם הל"ח (וכמ"ש) טוש"ע שם סעיף ט:
קכו י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג ופעיף ו:
קכז כ מיי' פ"ג מהל' זכיה הל' ג ופ"ל מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פד פל טוש"ע ח"מ סי' קלב סעיף ג ופ"ל רמ"ח סעיף ג:
קכח ל מיי' פ"ב מהל' סכנה הל' יא ועי' בהגהות ומ"מ ובטור ח"מ סי' קעג בשם תשובת הרמ"ס ופ"ל מהל' מכירה סמג עשין פד טוש"ע ח"מ סי' קלב שם ופ' קנו סעיף ב:
קכט מ מיי' פ"ג מהל' זכיה הל' ג ופ"ל שם ופ' ערה סעיף יב:

ג) לקמן קמו. ולף קעה. ד) [עירובין כ:] כתובות ה. גיטין לח: סנהדרין פג: מולין קכב:], ה) קדושין יג: [ב"ק קד: לקמן קמו. קעה. מכ:] ערכין ו: ז. כ. בכורות מח:], ו) [גיטין עז: ועי' תוס' לקמן נב: ד"ה נאמן], ז) [ב"מ עו:], ח) [כתובות יח.], ט) [לקמן קעו.], י) [כל הפירות כ"ח"ם], כ) [תוספתא כ"ח"ם], ל) [תוספ' כ"ח"ם],

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אמר רב ספ"ק ובו' מכר זו שנה: (ב) ד"ה שלומנין הל"ל עם ד"ה אין לסם וכו' והכא גבי שומנין וכו' כלי לתקנו נמי אין לו חזקה לטעון לקוח הוא בידי: (ג) ד"ה שותפין וכו' דלכולי עלמא: (ד) תוס' ד"ה מלוה וכו' גבי אמר עולא אמר ר' אלעזר סלכה גוביז מן העבדים:

מוסף רש"י

המלוה את חבירו בשטר. לפיכך לא נכתב בו אחריות, גובה מנכסים משועבדים. אם אין לוזה נכסים בני חורין גובה מעלוה מן הלקוחות, דאמר בשנים שומזין (ב"מ יד.) לרבנן אחריות שלא נכתב בשטר טעות סופר הוא וכאי שנכתב בו דמי, דלא שבי אינש זוזי בכלי ולבך מתניון סלוה שיכתוב בשטר אחריות שלא שכתב הסופר ושטר, ואסם שטר קלא אית ליה לקוחות הוא שלפסידו אנפשייהו שלקחו מקרוב מן הלוה ולא הגיעו לו בני חורין כדי לגבות מהן מלוה שלא מזמן (לקמן קנו.). מלוה על פה אינו גובה לא מן היורשים. דשעבודא לאו לאורייתא, וכל שכן מן הלקוחות, שכל מלוה בשטר הוא עלמו שיעבדו, דכתב ליה כל נכסיי לשלם לי מחנלתן לשטרא דנן (קדושין יג.). נעל. דלת, ונגדר. פלנה, ופרץ. גדר כל שהוא, הרי זו חזקה. לקנות, שאין המוכר יכול לחזור בו (גיטין עז:).

מוסף תוספות

א. [דאל"כ] גבי יורשים כי ליכא קלא מאי הוה וכו' ורקושיית [הגמ' הוא] אי איתא דסבר רב דעדים אית להו קלא, כי היכי דתקון רבנן במלוה בשטר דגובה מנכסים משועבדים, הכי כשהוא קטן דתקנו נמי על פה. ר"ן.
ב. [ד]בשלמא בלקוחות איכא לפלוגי בין ע"פ לבשטר וכו', [ד]במלוה ע"פ לא גבי משום דליכא קלא. תוס' ר"ת ס': ג. פי' כגון קרבנות ופדיון הבן וערכין ונזקין. תוס' קדושין יג: ד. הואיל ותחלתו כשהוא קטן ראהו מוחזק בה לא ידע כשהגדיל שהיתה של אביו עד ששומעו מפי אחרים. רש"י כתובות יח: ד"ה וכדבי יוסי.
ה. עיין בר"ן מה דמתרץ.

רבינו גרשום

אית להו קלא שמפרסמין שקבל אחריות לזה ולא איבעיא להו לזבוני מיניה. וקשיא דרב אדרב. ומשני התם לא משום ההוא טעמא גובה מנכסים דעדים אית להו קלא ו) הוה להו לאסוקי אדעתייהו מקמי דליזבון והי' להו לפשפושי ולבדוק אי משעבדי הני קרקעי לאחר או לא הואיל ולא פשפשו בדבר גובה מנכסין משועבדים אבל ג' לקוחות לאחר שמכרו בעדים לא מצטרפי משום הואיל דלית להו קלא מאי הוה ליה למערער לאסוקי על דעתיה דלימחי: ומי אמר רב הכי. דהמוכר שדהו בגובה מנכסים משועבדין כלומר דעדים אית להו קלא: והתנן ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין. אלמא עדים לית להו קלא וקשיא מהני אדרב: וכי תימא דרב תנא הוא. דספרא רב שנאו: ופליג. אמתני': מלוה על פה. הויין בעדים ולא בשטר: אינו גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחו'. דלית להו קלא: מלוה עביד אינש בנכסיו לא היכי דלא ליזלזלו נכסיה. דאי הוו ידעי אינשי דהוא חייב ממון כשירצה למכור קרקע מפני חובותיו יהיו מזלזלין ולא יקנו בזיקר לפי שידוע שדותיהן אותו בעלי חובין ומש"ה יזיף בצנעא ומאי הוה להו ללקוחות לאסוקי אדעתייהו אם

הוא חייב ממון אם לאו ולהכי אין גובה המלוה אלא מנכסין בני חורין. אבל גבי מוכר שאני דמאן דזבין שקונין קרקע בפרהסיא זבין כי היכי דניפוק ליה קלא דאינש אמיד הוא והואיל וזבין מקרקעי והואיל וכן היה לו ללוקח אחר לבדוק אם מכר לראשון באחריות שעליו לפצותו אם לא. והואיל ולא בדק ג) ולא קנה השני לפיכך גובה לוקח ראשון מנכסין משועבדין אפי' אם לקח בעדים בלא שטר: אכלה האב. לקוקע שנה ומת ואכלה בנו אחריו שתים שנה וכו' הרי זו חזקה. דמצטרפות לג' שנים: והבן אכלה שנה. ומכרה ללוקח ואכלה הלוקח שנה: למימרא דלוקח אית ליה קלא. שקונה הוא שדה פלוני והוה ליה למערער למחות בשעת לקיחה או בשעת מיתת האב והואיל ולא מיחה הויא חזקה: ורמינהי אכלה. המחזיק שנה בפני האב שהיתה הקרקע שלו ובפני הלוקח שלקחה מן הבן שנה הרי אלו מצטרפין והוי חזקה ואין יכול הלוקח שוב לערער ולומר לו כשם שיש לי עדים שלקחתיה מן הבן כך יש עליך להראות שטרך שקניתה מאביו מפני שיכול להשיב לו המחזיק עד ג' שנים נזהרתי בשמירת שטרי מכאן ואילך לא נזהרתי. ואם איתא דהלוקח קלא אית ליה יכול לומר לו הלוקח הואיל ששמעת שמכרו לי הבן אין לך מחאה גדולה מזו והיה לך לשמור שטרך אלא ש"מ מדקתני הרי זו חזקה מכלל דלית ליה ללוקח קלא דאם איתא דקלא אית ליה אין לך מחאה גדולה מזו ואין זו חזקה מיבעי ליה: אמר רב פפא. לעולם אימא לך דלוקח קלא אית ליה והכא אמאי הויא חזקה כי לית ליה שטרא משום דהבן מכר ללוקח שדותיו שהם ומכר לזה בפני עצמו יכול לומר המחזיק ללוקח אני הייתי סבור ששדותיו אחרות היה מוכר לך ולא זו שהוחזקתי בה לכך לא הששתי לשמור שטרי יותר מג' שנים משעה שקניתיה הלכך הויא חזקה אבל בעלמא לוקח אית ליה קלא: **פי' בקא** ג) האומנין. בעלי אומנות שמתקנין כלים או צבעין או כובסין שמתקנין בגדים בשכירות אע"פ שהחזיקו ג' שנים אינה חזקה משום דמצי המערער לומר לתקנו נתתי לך: והשותפין. אם החזיק אחד בחלק חבירו ג' שנים אינה חזקה דאיכא למימר כך התנו ביניהן שתהא ברשות זה ה' שנים וכן ברשות של אחר: והאריסין. שיורדין לתקן למחצה לשליש ולרביע אם טוענן שני חזקה החזקתי בקרקע אינה חזקה שיכול לומר לו המערער לאריסות הורדתיך וכן האפוטרופין של יתומין: